

**ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՉԵՎՎՈՐՄԱՆ ԵՎ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ԿԱՌՈՒՑԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

Նկատի ունենալով Հանրապետության Նախագահի կարգավիճակն ու իշխանության մյուս մարմինների փոխհարաբերության բազմանիստ գործոնները՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված են գործադիր իշխանության ձևավորման առաջնությամբ ՀՀ Նախագահի լիազորությունների իրականացման այնպիսի ընթացակարգեր, որոնք, թերևս, երկակի բնույթ ունեն. մի կողմից՝ միտված են իշխանության մարմնի սահմանադրական կարգավիճակի չխաթարմանը, մյուս կողմից՝ անհրաժեշտ համագործակցության, իրավական նշանակության դիրքորոշում հայտնելու հնարավորության ապահովմանը:

Նկատենք, որ ՀՀ Սահմանադրությունը (հոդվ. 55, կետ 4), բացառությամբ խորհրդարանական խմբակցությունների հետ խորհրդակցություններ անցկացնելու պահանջի, չի սահմանում Հանրապետության Նախագահի կողմից պատգամավորների վստահությունը վայելող անձին որոշելու կոնկրետ ընթացակարգ: Ակներև է, որ բերված նորմն իր բովանդակությամբ զուտ ձևական է, քանի որ դրանում բացակայում են սահմանադրական այն կառուցակարգերը, որոնք կարող էին ապահովել (վարչապետ նշանակելու դեպքում) Հանրապետության Նախագահի կողմից պատգամավորական խմբակցությունների կարծիքները հաշվի առնելը: Չէ՞ որ փաստորեն ոչինչ չի խանգարում Հանրապետության Նախագահին պատգամավորական խմբակցությունների հետ խորհրդակցելուց հետո վարչապետ նշանակել իրեն «ձեռնտու ցանկացած անձի»², առավել

¹ ԵՊՀ սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի հեռակա ասպիրանտ, գիտ. դեկավար՝ իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ն.Ա. Այվազյան:

² Տե՛ս Այվազյան Ն., Եղյան Ռ. ՀՀ գործադիր իշխանությունը փոփոխված Սահմանադրության համատեքստում: Իրավագիտության հարցեր, Երևան, 2006, էջ 24:

և, որ այդ խորհրդակցության ժամանակ, բնականաբար, յուրաքանչյուր խմբակցություն Չանրապետության Նախագահին որպես վարչապետի թեկնածու (ուստի՝ որպես հեղինակություն վայելող անձ) կներկայացնի իր կուսակցության առաջնորդին: Մինչդեռ պետական շինարարության համաշխարհային փորձը վաղուց ի վեր մշակել է այդ գործընթացի առավել արդյունավետ տարբերակը. վարչապետ է նշանակվում (կամ ընտրվում) խորհրդարանում մեծամասնություն ունեցող կուսակցության ղեկավարը կամ կոալիցիայի կողմից առաջադրված անձը:

Այլ է խնդիրը, որ Չանրապետության Նախագահի կողմից առաջադրված թեկնածուն ստանա Ազգային ժողովի պատգամավորների մեծամասնության վստահությունը՝ քվեարկության արդյունքում ստանալով պատգամավորների մեծամասնության ձայները¹:

Արտասահմանյան պետությունների սահմանադրությունների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ այս հարցի լուծումն, առաջին հերթին, պայմանավորված է կոնկրետ պետության մեջ արմատավորված քաղաքական ավանդույթներով, քանզի գործադիր իշխանության կազմավորումը հիմնականում քաղաքական գործընթաց է: Նշված ասպեկտից էլ, որպես կանոն, սահմանադրություններն այդ առնչությամբ ամրագրում են սոսկ ընդհանուր կարգավորումներ: Սակայն, կարծում ենք, նկատի ունենալով հայրենական սահմանադրական մշակույթի դեռևս ոչ բավարար վիճակը, նպատակահարմար է գործադիր իշխանության կազմավորման ընթացակարգը նշված հարցադրման շրջանակներում դարձնել հնարավորինս կանխատեսելի:

Ստորև բերված վարկածներում (թեզիսներում) համակարգված տեսքով առանձնացվել են այն հիմնավորումները, որոնք միտված են ՀՀ Նախագահի կողմից գործադիր իշխանության նկատմամբ ներգործության որոշ հարցադրումների համակողմանի վերլուծությանը, հիմնախնդիրների բացահայտմանը և դրանց լուծման նկա-

¹ Տե՛ս Հայաստանի Չանրապետության օրենսդիր իշխանության կազմակերպման և գործունեության սահմանադրական հիմունքները, պատուխմբ. Ն. Ա. Այվազյան, Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 2011, էջեր 136-137:

տառուճով համարժեք եզրահանգումների առաջադրմանը:

1. Մեր կարծիքով, ՀՀ Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 4-րդ կետով ամրագրված ոչ միանշանակ ձևակերպումները կանխատեսելի չեն դարձնում Հանրապետության վարչապետի պաշտոնում համապատասխան անձի առաջադրման ու նշանակման գործընթացը, ինչն էլ, իր հերթին, չի նպաստում անհրաժեշտ քաղաքական ավանդույթների մշակմանը: Առավել ևս, եթե նկատի ունենանք ՀՀ Սահմանադրության 74.1-րդ հոդվածի առաջին մասի պահանջը, համաձայն որի՝ Նախագահն արձակում է Ազգային ժողովը, եթե վերջինս երկու անգամ անընդմեջ երկու անսվա ընթացքում հավանություն չի տալիս կառավարության ծրագրին, ապա խորհրդակցելու ընթացակարգի բացակայությունն է՛լ ավելի է արժեզրկում հիշյալ ինստիտուտը:

Եթե առաջնորդվենք քաղաքական տրամաբանությամբ, ապա սույն նորմի սահմանադրական ամրագրումը միանգամայն արդարացված կարող է թվալ, քանզի եթե վարչապետի պաշտոնում նշանակված խորհրդարանական մեծամասնության (առավել թվով պատգամավորների) վստահությունը վայելող անձի կողմից խորհրդարան ներկայացված կառավարության ծրագիրը երկու անգամ անընդմեջ չի արժանանում Ազգային ժողովի հավանությանը, ուրեմն ակնհայտ է, որ երկրում առկա է քաղաքական ճգնաժամ, որը կարող է հանգուցալուծվել ՀՀ Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 3-րդ կետով ամրագրված՝ Հանրապետության Նախագահի կողմից իր լիազորությունն իրացնելով: Մյուս կողմից, Ազգային ժողովը, գտնվելով արձակման վտանգի առջև, կարող է «հարկադրված» համաձայնություն տալ կառավարության ծրագրին: Գիշտ է, ՀՀ Սահմանադրության 74.1-րդ հոդվածի առաջին մասում ամրագրված նորմը վերաբերում է ոչ թե վարչապետի թեկնածությանը, այլ կառավարության ծրագրին հավանություն չտալուն, այնուամենայնիվ գործնականում չի բացառվում, որ Հանրապետության Նախագահը վարչապետի պաշտոնում նշանակի իր նախընտրած թեկնածուին՝ վստահ լինելով, որ Ազգային ժողովը, արձակումից խուսափելու նպատակով, հավանություն կտա խորհրդարանին ներկայացվելիք կառավարության ծրագրին՝ դրանով իսկ իրավական ճանապարհ

հարթելով կառավարության և դրա ղեկավարի՝ վարչապետի ապագա գործունեության համար: Այս կապակցությամբ հարկ ենք համարում նշել, որ թեև սահմանադրական նմանատիպ կարգավորումը խորթ չէ նաև արտասահմանյան որոշ պետությունների (Բելառուս¹, Ռուսաստանի Դաշնություն² և այլն), այնուամենայնիվ այն ապագայում մեր Հանրապետությունում նախատեսվող սահմանադրական փոփոխությունների համատեքստում, թերևս, կարիք ունի վերանայման: Հավելենք, որ տվյալ դեպքում առաջնային է դառնում ոչ այնքան խորհրդարանի պաշտոնական տեսակետը համարժեք հաշվի առնելու, որքան խորհրդարանը «կառավարելի» դարձնելու հնարավորությունը, ինչից պետք է զերծ մնալ:

2. ՀՀ Նախագահի հայեցողության շրջանակները լայն են նաև կառավարության անդամների նշանակման և ազատման հարցում՝ նկատի ունենալով Հանրապետության Սահմանադրության մեջ ամրագրված այն ձևակերպումը, որի համաձայն՝ կառավարության անդամները նշանակվում և ազատվում են Նախագահի կողմից՝ վարչապետի առաջարկությամբ (հոդ. 55, կետ 4): Մեր կարծիքով, վարչապետի առաջարկությանը վերաբերող սահմանադրական դրույթն, ըստ էության, գործնականում չի կաշկանդում Հանրապետության Նախագահին, օրինակ՝ պաշտոնի նշանակել որևէ նախարարի կամ նրան պաշտոնանկ անել սեփական հայեցողությամբ: Հայաստանի Հանրապետությունում կառավարության կազմավորման վերջին տարիների պրակտիկան ցույց է տալիս, որ քննարկվող հարցում ՀՀ Նախագահի և վարչապետի միջև քաղաքական տարածայնություններ չեն ծագել, ինչը, թերևս, պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ խորհրդարանական մեծամասնություն կազմող քաղաքական ուժի ներկայացուցիչներն են հանդիսանում և՛ Հանրապետության Նախագահը, և՛ վարչապետը: Այլ կերպ ասած՝ տվյալ դեպքում «կայունության» գրավականը ոչ այնքան ժողովրդավարական ա-

¹ Стѝа Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24.11.1996г. и 17.10.2004г.), հոդվ. 106):

² Стѝа Конституция Российской Федерации (принята 12.12.1993г., с учётом поправок, внесѝнных Законами РФ о поправках к Конституции РФ от 30.12.2008 N 6-ФКЗ, от 30.12.2008 N 7-ФКЗ), հոդվ. 111):

վանդույթներն են, որքան քաղաքական ուժերի իրական կշիռը:

Վերջին տարիներին Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրվել է Սահմանադրությամբ չնախատեսված նոր ինստիտուտ՝ կառավարության անդամների առաջադրումը կոալիցիայի անդամ կուսակցությունների կողմից: Նման պրակտիկան ակնհայտորեն հակասում է ՀՀ Սահմանադրության 2-րդ հոդվածին՝ համաձայն որի՝ ժողովրդին պատկանող իշխանությունն իրականացվում է... «Սահմանադրությամբ նախատեսված պետական... մարմինների... միջոցով»: Իսկ պետական մարմինները կազմավորվում են Սահմանադրությամբ նախատեսված կարգով: Այս առումով կուսակցությունների կողմից կառավարության անդամների թեկնածուներ առաջադրելու եղանակ ՀՀ Սահմանադրությամբ նախատեսված չէ: Ուստի հստակ չէ, թե նման դեպքերում ինչպիսի՞ն են Հանրապետության Նախագահի կամ վարչապետի հնարավորությունները առաջադրված թեկնածուների նշանակման հարցում: Արդյո՞ք վարչապետը պարտավոր է դրանց ներկայացրած թեկնածու(ներ)ին առաջարկել նշանակել նախարար(ներ)ի պաշտոնում: Օրենսդրորեն այս հարցը չի կարգավորված: Իսկ կոալիցիոն հուշագրերը վերաբերում են բացառապես կառավարությունում ստացած տեղերին: Մինչդեռ անհամաձայնություն կարող է լինել կոնկրետ անձի թեկնածության շուրջ: Այդ հարցը նույնպես լուծված չէ: Այս առումով նպատակահարմար է համարվում նշված դեպքում կուսակցությունների կողմից այլընտրանքային թեկնածուների առաջադրումը, որպեսզի Հանրապետության Նախագահն ու վարչապետը կողմնորոշվեն նրանց արժանիքների հարցում¹:

Կառավարության անդամների պաշտոնի նշանակման և ազատման հարցի հետ կապված՝ ուշադրության են արժանի արտասահմանյան որոշ պետություններում գործող իրավակարգավորումները: Այսպես, օրինակ, Սլովենիայում նախարարները պաշտոնի են նշանակվում և պաշտոնանկ արվում խորհրդարանի՝ Պետական ժողովի կողմից՝ Կառավարության ղեկավարի առաջարկությամբ: Թեկ-

¹ Տե՛ս Վ. Այվազյան, Նախագահ-կառավարություն փոխհարաբերությունները սահմանադրական փոփոխությունների համատեքստում (Գիտաժողովի նյութերի ժողովածու (29 նոյեմբերի 2007թ.), ԵՊՀ հրատարակչություն, Երևան-2007, էջ 65:

նածուն, նախքան նշանակումը, պետք է ներկայանա Պետական ժողովի իրավասու հանձնաժողով և պատասխանի իրեն ուղղվող հարցերին (Սահմ. հոդվ. 112): Բուլղարիայում Նախարարների խորհրդի անդամներին ընտրում և պաշտոնից ազատում է խորհրդարանը՝ նախարար-ղեկավարի առաջարկությամբ: Խորհրդարանն է փոփոխություններ կատարում կառավարության կազմում, ստեղծում, վերակազմակերպում և լուծարում նախարարություններ՝ նախարար-ղեկավարի առաջարկությամբ¹:

3. 2005 թվականի ՀՀ սահմանադրական փոփոխությունները նպատակաուղղված էին նաև կիսանախագահական կառավարման ձևի «խորհրդարանական-նախագահական» մոդելին անցմանը, ինչը հանգեցրեց Հանրապետության Նախագահի լիազորությունների որոշակի սահմանափակման մասնավորապես գործադիր իշխանության ոլորտում: Այս կապակցությամբ պետք է փաստել, որ մեր Հանրապետության կառավարման ձևը՝ պետության գլխի գերակա դերակատարմամբ, այսօր գործում է առանց իմստիտուցիոնալ խոչընդոտների, ինչի հիմնական պատճառն այն է, որ խորհրդարանում կա քաղաքական մեծամասնություն, և հենց Հանրապետության Նախագահն է հանդիսանում խորհրդարանական մեծամասնություն կազմող քաղաքական ուժի առաջնորդը: Այս առումով չպետք է բացառել Հանրապետության Նախագահի և Ազգային ժողովի միջև քաղաքական տարաձայնությունների առաջացման հավանականությունը կառավարության կազմավորման գործընթացում այն դեպքում, երբ պետության գլուխը և խորհրդարանն ունենան քաղաքական հակադիր կողմնորոշումներ, ինչը կարող է հանգեցնել տևական քաղաքական ճգնաժամի: ՀՀ գործող Սահմանադրությամբ լուծումներ նախատեսված չեն այն իրավիճակների համար, երբ ընտրվում է խորհրդարանական մեծամասնությանը ընդդիմադիր Նախագահ, կամ էլ, երբ նորընտիր Ազգային ժողովն է «հակադիր» Հանրապետության գործող Նախագահին: Այս իրավիճակում կարող է կասկածի տակ դրվել ՀՀ Սահմանադրության 49-րդ հոդվածի գործողությունը, և Հանրապետության Նախագահն ականայից անգործ կլինի ապահովելու իշխանության թևերի բնականոն գործունեութ-

¹ Стѣн Конституция Републики България (обнародована в “Държавен вестник”, бр.56 от 13 юля 1991г.), հոդվ. 84:

յունը:

Քննարկվող հիմնախնդրի համատեքստում ուշադրության են արժանի կառավարության կազմավորման իրավական կառուցակարգերը որոշ պետություններում (Լեհաստան¹, Սլովենիա², Բուլղարիա³), որոնց որոշ տարրեր, մեր կարծիքով, կարելի է ներդնել Հայաստանի Հանրապետությունում:

Հարկ ենք համարում նշել, որ ՀՀ Նախագահի կողմից Ազգային ժողովին կառավարությանն անվստահություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծ ներկայացնելու իրավական հիմքերը ո՛չ ՀՀ Սահմանադրության, ո՛չ էլ ընթացիկ օրենսդրության մեջ կոնկրետացված չեն, ինչը ևս վկայում է Հանրապետության կառավարության նկատմամբ ՀՀ Նախագահի ակտիվ ներգործության մասին՝ չնայած այն հանգամանքին, որ սույն հարցով վերջնական որոշում կայացնողն Ազգային ժողովն է:

4. Ինչպես ՀՀ Սահմանադրության, այնպես էլ սահմանադրական մշակույթի համակողմանի վերլուծությունը հնարավորություն է տալիս հանգելու այն եզրակացությանը, որ ՀՀ Նախագահն առանձին դեպքերում ոչ այնքան իրավաչափ ներգործություն ունի գործադիր իշխանության մարմինների համակարգի և դրանց գործունեության կազմակերպման գործընթացի վրա: Այսպես, ՀՀ Սահմանադրության 85-րդ հոդվածի 6-րդ մասին համապատասխան վարչապետի ներկայացմամբ կառավարության և դրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգը սահմանված է Հանրապետության Նախագահի 18.07.2007 թվականի ՆՀ-174-Ն հրամանագրով: Մինչդեռ իշխա-

¹ Стѝа Конституция Республики Польша от 02.04.1997г. (Дневник Законов от 16 июля 1997г. N 78, поз. 483), հոդվ. 154, 155:

Լեհաստանում Նախարարների խորհրդի անդամները Սեյմի առջև կրում են պատասխանատվություն կառավարության գործունեության համար, ինչպես նաև անհատական պատասխանատվություն՝ իրենց իրավասությանը ենթակա կամ Նախարարների խորհրդի նախագահի կողմից իրենց իանձնարարված հարցերով (Սահմ. հոդվ. 157):

² Стѝа Սլովենիայի Սահմանադրության 111-րդ հոդվածը:

Սլովենիայում կառավարությունը և առանձին նախարարները պատասխանատու են Պետական ժողովի առջև (Սահմ. հոդվ. 110):

³ Стѝа Конституция Республики Болгария (обнародована в “Държавен вестник”, бр.56 от 13 июля 1991г.), հոդվ. 99, հոդվ. 111 § 1:

նության մյուս երկու ճյուղերի (օրենսդիր և դատական) մասով գործող Սահմանադրությամբ նախատեսված են միանգամայն այլ իրավակարգավորումներ, որոնց համապատասխան՝ դրանց գործունեության կարգը սահմանված է Սահմանադրությամբ և օրենքներով:

Գտնում ենք, որ ՀՀ Սահմանադրության 85-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված վերը նշված կարգավորումը ներքին հակասության մեջ է գտնվում սահմանադրական հիմնարար՝ իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքի բովանդակության հետ: Մեր հանդամբ, ՀՀ կառավարության՝ որպես գործադիր իշխանության բարձրագույն կոլեգիալ մարմնի և դրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգի ենթաօրենսդրական կանոնակարգումը որևէ կերպ չի բխում գործադիր իշխանության սահմանադրաիրավական կարգավիճակից և չի նպաստում իշխանության մարմինների համակարգում գործադիր իշխանության դերակատարության բարձրացմանը:

5. Նշված խնդրին նվիրված ենթաօրենսդրական ակտերում, թերևս, առկա են, մեր կարծիքով, Սահմանադրության հետ աղերսներ չունեցող առանձին նորմեր: Ուշադրության են արժանի, օրինակ, «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և նրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ Նախագահի հրամանագրի հավելվածի մի շարք կետեր: Այսպես.

«7. Կառավարության քաղաքականությունն առանձին բնագավառներում մշակում և իրականացնում են հանրապետական գործադիր մարմինները (այսուհետ՝ ՀԳՄ), որոնք ստեղծվում, վերակազմակերպվում և լուծարվում են վարչապետի առաջարկությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի հրամանագրով:

8. ՀԳՄ-ներն են՝ Հայաստանի Հանրապետության նախարարությունները և կառավարությանն առընթեր պետական կառավարման մարմինները»:

Կարծում ենք՝ նշված դրույթները որոշակի հակասության մեջ են «Իրավական ակտերի մասին» 03.04.2002 թվականի ՀՀ օրենքի (հոդ. 3, մաս 5) հետ՝ համաձայն որի՝ նորմատիվ իրավական ակտը պետք է կարգավորի միաբնույթ (մեկ ոլորտ կարգավորող) հարաբե-

րություններ, քանզի գործադիր իշխանության մարմինների համակարգին առնչվող վերոնշյալ դրույթները, ըստ էության, դուրս են հանրապետական գործադիր մարմինների գործունեության կազմակերպման ինստիտուտի շրջանակներից: Մեր կարծիքով, նմանատիպ խնդիրներ են առկա՝ կապված նաև վերոնշյալ հրամանագրի հավելվածի մի շարք այլ կետերի հետ, որոնցով կարգավորված են հանրապետական գործադիր մարմինների ներքին համակարգին առնչվող մի շարք հարցեր (կետեր 16, 17 և այլն):

6. Խնդրո առարկայի հետ կապված՝ արտասահմանյան մի շարք պետությունների սահմանադրությունների համապատասխան նորմերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ գործադիր իշխանության գործունեության կազմակերպման կարգը սահմանված է օրենքներով: Այսպես, օրինակ, Սլովենիայի Սահմանադրությամբ ամրագրված է, որ կառավարության կազմի և գործունեության, նախարարությունների քանակի, կազմակերպման և լիազորությունների վերաբերյալ հարցերը կարգավորվում են օրենքով (հոդվ. 114): Իսկ, օրինակ, Ռուսաստանում «Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության մասին» դաշնային սահմանադրական օրենքով են կարգավորվում այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են ՌԴ կառավարության տեղը պետական իշխանության մարմինների համակարգում, դրա կազմը, կազմավորման կարգը, լիազորությունները, դրա գործունեության կազմակերպումը, ՌԴ կառավարության փոխհարաբերությունները Դաշնության Նախագահի, Դաշնային ժողովի, դատական իշխանության մարմինների և Դաշնության սուբյեկտների պետական իշխանության մարմինների հետ, ինչպես նաև ՌԴ կառավարության գործունեության ապահովումը¹: Նշված օրենքի 4-րդ գլխում, որը վերաբերում է ՌԴ կառավարության գործունեության կազմակերպմանը, մասնավորապես սահմանված են ՌԴ կառավարության ղեկավարի լիազորությունները կառավարության աշխատանքի կազմակերպման ոլորտում, կառավարության ղեկավարի տեղակալների, դաշնային նախարարների լիազորությունները, կառավարության նիստերին վերաբերող դրույթներ, ինչպես նաև հարցերի այն շրջանակը, որոնց վերաբերյալ որոշումներն ընդունվում են բացա-

¹ Стену Федеральный конституционный закон от 17 декабря 1997г. N 2-ФКЗ “О правительстве Российской Федерации” (ред. от 07.05.2013г.):

նապես կառավարության նիստերում: Համանման օրենք է գործում նաև Ղազախստանի Հանրապետությունում, որի գլուխներից մեկը վերաբերում է Հանրապետության կառավարության գործունեության կազմակերպմանը¹: Դրա շրջանակներում ընդգրկված են նաև հողվածներ, որոնք վերաբերում են հանրապետական գործադիր մարմիններին:

Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ նպատակահարմար է, մեր կարծիքով, նախատեսվող սահմանադրական բարեփոխումների համատեքստում ՀՀ Սահմանադրության 85-րդ հոդվածի 6-րդ մասը վերանայել այն տրամաբանությամբ, որ կառավարության և դրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգը սահմանվի օրենքով կամ էլ նախատեսվի կառավարության կազմավորման կարգի, կառուցվածքի, կառավարությանը ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների համակարգի, կառավարության և դրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգի սահմանման պահանջը մեկ միասնական ակտով՝ օրենքով:

Mary Sargsyan

PhD student of the Chair of Constitutional Law, YSU

TENDENCIES OF IMPROVEMENT OF CERTAIN CONSTITUTIONAL STRUCTURES OF INFLUENCE OF THE RA PRESIDENT REGARDING FORMATION AND ACTIVITY OF THE BODIES OF EXECUTIVE BODIES

The theses systemically emphasize the substations, which are tended to highlight comprehensive analysis of certain inquires, revealing basic issues and raising adequate conclusions regarding their solutions made by the RA President concerning executive authorities. In our opinion, it mainly concerns non-unequivocal wordings envisaged in Point 4 of Article 55 of the RA Constitution, which does not make the process of nomination and appointment of the Prime-Minister of the Republic predictable, as well as wide range

¹ Стен Конституционный закон Республики Казахстан от 18 декабря 1995г. N 2688 "О Правительстве Республики Казахстан (ред. от 19.06.2007г.), գլուխ 4:

of discretion of the RA President concerning the issue of appointment and dismissal of the members of the RA Government, related to the process of formation of the Government and the issue of arising political disagreement between the President of the Republic and National Assembly in the case when the head of the state and the parliament express opposing political orientation. In this concern, studying the legal structures of formation of government in certain states (Poland, Slovenia, Bulgaria) allows to conclude that some of their elements may be introduced in the Republic of Armenia.

In our opinion, the sub-legislative regulation of the order of conduct of activity of the RA Government and other bodies does not derive from the constitutional – legal status of the executive power and does not assist fostering of the role of the executive power in the system of public authorities. Deriving from the logics that the abovementioned order of formation of government shall be by envisaged law or stipulate the requirement of prescription of conduct of activity of other bodies within jurisdiction of the state governance by on joint act, i.e. by law, we consider appropriate to review Article 85, Part 6 of the RA Constitution.

Мери Саргсян

Аспирант кафедры Конституционного права ЕГУ

НАПРАВЛЕНИЯ УЛУЧШЕНИЯ НЕКОТОРЫХ КОНСТИТУЦИОННЫХ МЕХАНИЗМОВ ВОЗДЕЙСТВИЯ ПРЕЗИДЕНТА РА НА ФОРМИРОВАНИЕ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОРГАНОВ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ

В представленных тезисах систематизированы обоснования, направленные на всесторонний анализ некоторых вопросов воздействия Президента РА на исполнительную власть, выявление основных проблем и выдвижение равноценных предложений по их решению. Речь, в частности, идет о неоднозначных, по нашему мнению, формулировках, закрепленных в пункте 4-ом статьи 55 Конституции РА, которые делают непредвиденными процесс выдвижения и назначения соответствующего лица на должность премьер-министра Армении, широких рамках полномочий Президента РА по вопросу назначения и освобождения членов Правительства РА, проблеме возможного возникновения политических разногласий между Президентом Республики и Национальным Собранием в

связи с процессом формирования Правительства в случае, когда глава государства и парламент придерживаются противоположных политических ориентаций. В связи с этим, изучив правовые механизмы формирования правительства в некоторых государствах (Польша, Словения, Болгария), пришли к выводу, что некоторые их элементы можно внедрить в Республике Армения.

По нашему убеждению, законодательное регулирование порядка формирования правительства РА и подчиняющихся ему других органов управления никоим образом не вытекает из конституционно-правового статуса органов власти и не способствует повышению роли исполнительной власти в системе органов власти. Считаем целесообразным пересмотреть часть 6-ую статьи 85 Конституции РА, исходя из той логики, чтобы вышеупомянутый порядок был установлен в силу закона либо чтобы требование об установлении порядка организации, структуры правительства, системы других подчиняющихся правительству государственных органов управления, порядка организации деятельности правительства и других подчиняющихся ему государственных органов управления, было предусмотрено единым актом – законом.

Բանալի բառեր՝ ՀՀ Սահմանադրություն, Նախագահ, Ազգային ժողով, վարչապետ, կառավարության անդամ, թեկնածու, գործադիր իշխանություն:

Key words: RA Constitution, President, National Assembly, Prime-Minister, the member of the Government, candidate, executive.

Ключевые слова: Конституции РА, Президент, Национальի՛՛հ Սобрание, премьер-министр, член Правительства, кандидат, исполнительնա՛յ власть.